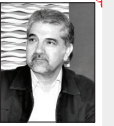

خانه هویت و خاطره را دور نریزم

محمد لطفی کار

واگذاری خانه شهر به استانداری کرمان از سوی شورای ششم شهر، به این دلیل که ساختمان جدید استانداری درست در مجاورت این خانه احداث شده است، شاید اجتناب ناپذیر باشد، اما این اتفاق قطعاً واحد یک نکته منفی برای شورا است، چون با همه‌ی وعده‌های قبلی شورا هم‌خوانی ندارد و نشان می‌دهد به‌ر حال، این نهاد مردمی نتوانست خانه شهر که ثبت ملی شده را حفظ کند و بار سنگین امانت آن را بردوش بگیرد. در مورد استانداری اما ارزیابی متفاوتی دارم، چون این نهاد دولتی هنوز اعلام نکرده برای ادامه حیات اجتماعی این یادگار تاریخی و خاطره‌انگیز مردم کرمان چه برنامه‌ای در سر دارد؟ فعلاً نمی‌توانم قضاوت مثبت یا منفی داشته باشم، هر چند معتقدم استانداری بدون هیچ عذری باید به‌طور جدی به سرنوشت این خانه بیایند، و مانع تخریب آن بشود.

حالا که پس از سال‌ها بلا تکلیفی بار دیگر، ادامه حیات خانه شهر به صورت یک چالش جدید مطرح شده است، خوب است به ماجرای تاسیس این خانه، جایگاه آن و نقش مشارکت‌پذیری مردم هم اشاره‌ای بکنم. دست‌کم یک روایتی می‌گویند زمانی که این خانه احداث شد، دارای چنان ویژگی‌هایی بود که برخی مقامات وقت به آن با دیده تردید نگریستند، و این بنا را شکوه را بسیار بالاتر از کرمان می‌دانستند! این خانه اما به مرور در یک سیر تاریخی که نیم قرن طول کشیده، در دل مردم جا باز کرده و اینک رویدادهای آن، با خاطرات مردم شهر گره خورده است.

چند سال پیش اما ناگهان اعلام شد می‌خواهند تخریب‌اش کنند، که همه داستان بی‌پناهی آن را شنیده‌ایم، به‌طوری که اگر ایستادگی مردم نبود و میراث فرهنگی به موقع، آن را به ثبت ملی نمی‌رساند، حالا از این بنا، صرف عکس‌های یادگاری و خاطرات‌اش را داشتیم، و دیگر هیچ...

مرحوم محمد صنعتی در کتاب «رهگذار عمر» که در آن به شرح خاطرات‌اش پرداخته است، در باره‌ی این خانه، نقل جالبی دارد که ذکر آن برای نسل امروز خالی از فایده نیست.

او با اشاره به اوایل دهه پنجاه، از قول فتح‌الله معتمدی استاندار وقت کرمان می‌نویسد: «مرحوم هویدا که برای گشودن باب مبارزات انتخاباتی حزب به کرمان آمده بود، وقتی از ساختمان خانه شهر و تجهیزات آن دیدن می‌کرد، گفت: این کلاه برای سری که دوختی، سنگین است. ساختمان خانه شهر شما با وضع شهر هماهنگی ندارد.

گفتم: آقای نخست وزیر باید این هماهنگی را ایجاد کرد. وقتی گنجعلی‌خان مجموعه‌ی ساختمانی خود را در این شهر بنا می‌کرد، شهر کرمان حتی یک خانه آجری نداشت، ولی امروز آن مجموعه جزو مفاخر معماری عصر ما است. نخست وزیر خنده‌ای کرد و فقط گفت: از دور پروازی تو خوشم می‌آید.

خانه شهر با کمک مردم تجهیز شد و پس از دایر شدن آن، انجمن شهر مقرر داشت همه مطالبات پیمانکاران تا استهلاک بدهی‌ها از طرف مردم (برای هر کنتور آب و برق ماهیانه ده ریال) تأمین و پرداخت گردد.»

مقصودم از ذکر این خرده روایت، صرف‌نظر از جنبه‌های هنری و معماری آن نیست، بنا، توجه کردن به پیوندهای تاریخی و اجتماعی آن با کرمان است. این بنا که در زمان آغازین خود، بسیار مدرن و متفاوت بوده است، امروز بخشی از تاریخ و هویت این شهر را ساخته است. بنابراین درست نیست به‌خاطر یک تنگنایی که یقیناً چاره پذیر هم هست، هویت خود را دور بریزیم. معتقدم به‌جای تغییر مالکیت آن، که مشکل فعلی این خانه نیست، مسئولان شهر، استانداری و میراث فرهنگی همت کنند، بیایندیشند و به فکر مقاوم‌سازی و مرمت آن باشند.

در گفت و گو با نایب رئیس شورای شهر کرمان مطرح شد؛

واگذاری خانه شهر به استانداری مشروط است

اسما پورزنگی آبادی

است این که با استقرار استانداری باید تکلیف ورود و خروج ارباب‌رجوعان مشخص شود و این، با برخی مسائل امنیتی همراه است. اخیراً موضوع استقرار استانداری در مکان جدید به‌طور جدی مطرح شده و در این راستا، نامه‌ای با موضوع تعیین تکلیف خانه‌شهر به شورا و شهرداری ارسال شد. البته فضا کاملاً تعاملی نبود و خیلی الزام و اصراری در کار نبود. در جلسه‌ای که ما با استاندار محترم داشتیم با رویکردی مثبت موضوع تعامل و همراهی را مطرح کردند. ایشان گفتند یا براساس توافقات قبلی، سوله خانه‌شهر حذف و ستون‌ها و ساختمان اداری بازسازی و مرمت و شورا در آن مستقر شود. پیشنهاد بعدی این بود که خانه‌شهر را با یکی از ملک‌های متعلق به استانداری تهاتر و معاوضه کنیم و پیشنهاد سوم این بود که ملک کارشناسی شود و استانداری پول شهرداری و شورا را بدهد. این پیشنهادها بررسی شد. نظر دوستان شورا بر این بود که به دلیل اینکه جلسات شورای تأمین در استانداری برگزار می‌شود و حضور مقامات ملی و شخصیت‌ها و وزرا و جمععات را هم داریم، شاید استقرار شورا و حتی سازمان‌های شهرداری در خانه‌شهر با شرایطی همراه شود که در رفت‌وآمدها، مقداری اختلال ایجاد شود. در عین حال، یک مسئله برای شورای شهر بسیار حائز اهمیت است و آن اینکه چون ساختمان خانه‌شهر از پول شهروندان کرمانی ساخته و ثبت ملی شده حتماً باید حفظ شود و در عین حفاظت، مورد استفاده قرار گیرد. یکی از پیشنهادات استاندار این بود که اگر این ساختمان به استانداری واگذار شود، آن را مرمت و بازسازی می‌کنند و واحد بازرسی استانداری که محل رسیدگی به شکایات مردمی است و هسته گزینش را در آن مستقر می‌کنند و به‌ازای آن، ساختمان فرمانداری کرمان که آن هم میراثی است در اختیار شورای شهر قرار خواهد گرفت. دوستان شورا با شرط حفظ هویت و اصالت خانه‌شهر و تهاتر با ساختمان فرمانداری، به مصوبه واگذاری خانه‌شهر رای دادند اما همه این اقدامات، مشروط به پذیرش شرط‌هایی است که شورای شهر گذاشته و اگر استانداری این شروط را نپذیرد، مصوبه اجرایی نیست ولی اگر استانداری بپذیرد که خانه‌شهر را مرمت و حفظ و مورد بهره‌برداری قرار دهد، شورا این مصوبه را داده و قابل اجراست. خود شخص استاندار گفته‌اند که این را ضمانت می‌کنند.

اگر استانداری این شروط را اجرا نکند، شورای شهر چه ایزاری برای حفاظت از خانه‌شهر در اختیار دارد؟ فرض کنید می‌خواهم به هر دلیلی که ملکی که تا امروز متعلق به من بوده و ارزش میراثی دارد را تخریب کنم، رسانه‌ها و مردم اما می‌خواهند تخریب انجام نشود و حالا من این ملک را با این ضمانت که باید مسائل میراثی مرتبط به آن ملک رعایت شود واگذار می‌کنم. از این پس، همین مطالبه‌ای که تاکنون از شورا و شهرداری بوده، می‌تواند از سایر نهادها بشود. شورا وظیفه‌ای داشت و آن این بود که نسبت به حفظ هویت این بنا بی‌تفاوت نباشد.

شورا می‌توانست معامله را انجام دهد و به استانداری بگوید: از این به بعد خودت می‌دانی و میراث‌فرهنگی اما شورا این شرط را گذاشته که اگر تعهدات را اجرا نکنند، ما هم معامله را انجام نمی‌دهیم. برداشت دوستان شورا این است که درست نیست با استقرار شورا در خانه‌شهر، به هر دلیلی فعالیت و حضور و پاسخگویی به مردم با محدودیت‌هایی که قانونی هم است مواجه شود و حضور در این مکان تحت تأثیر قرار گیرد.

درباره مواجهه شورا با خانه‌شهر یک تناقض وجود دارد. اگر می‌خواستید این بنا را واگذار کنید، چرا پارسل برای برگزاری مناقصه مرمت خانه‌شهر مصوبه دادید؟

قصد شورا این بود که بنا را مرمت و استفاده کنیم. البته در دوران استانداری آقای زینی‌وند و حتی قبل از ایشان چندین بار مطرح شده بود که خانه‌شهر را تخریب کنند، برای جلوگیری از تخریب خانه‌شهر، مصوب کردیم که بازسازی آن انجام شود و این نشان می‌دهد که شورا اصرار بر حفظ این بنا دارد. امسال که استاندار محترم متعهد شدند این ملک حفظ و مرمت شود و مورد استفاده قرار گیرد، دغدغه شورا تا حدودی برطرف شد. اصل این است که ساختمانی که با پول مردم ساخته شده و ارزش میراثی دارد حفظ شود، چه شورا و شهرداری آن را حفظ کنند و چه استانداری. بنابراین، سال گذشته، برای اینکه خانه‌شهر تخریب نشود، مصوبه برگزاری مناقصه داده شد و امسال هم، وقتی تعهد حفظ بنا از سوی استانداری داده شد، دغدغه شورا رفع و مصوبه جدیدی داده شد.

فرمانداری قرار است کجا برود که شورا در ساختمان آن مستقر شود؟

فرمانداری به ساختمان قدیم استانداری منتقل می‌شود. **پس، ابتدا باید استانداری به ساختمان جدید نقل مکان کند، بعد فرمانداری به ساختمان فعلی استانداری بیاید و بعد شورا در ساختمان فرمانداری مستقر شود.** تا زمانی که ساختمان فرمانداری را تحویل نگیریم، ساختمانی را تحویل نمی‌دهیم. البته نگاه ما بسیار به تعهدی که شخص استاندار محترم دادند و توافقاتی که صورت گرفته مثبت است و امیدوارم هم شورا و هم استانداری به تعهدات خود عمل کنند.

میراث‌فرهنگی درباره این مصوبه شورا نظر داده است؟

اگر یک ملک میراثی در شهر می‌خواهد فروخته شود نیاز به مجوز میراث دارد، در این مورد هم نیاز هست. اطلاع دقیقی ندارم اما به نظر می‌رسد مرمت و بازسازی نیاز به مجوز دارد و خرید و فروش و معاوضه نیاز به مجوز ندارد و اگر شورا قصد تخریب یا ترمیم خانه‌شهر را داشت، میراث‌فرهنگی باید مجوز می‌داد ولی در خرید و فروش و معاوضه و معامله فکر نمی‌کنم نیازی به این مجوز بوده باشد.

شهر کرمان با فقر جدی فضاهای فرهنگی و عمومی مشابه خانه‌شهر مواجه است. ظرفیت خانه‌شهر هم که از مردم گرفته شد. شورا برای جبران این کمبود برنامه‌ای در دستور کار ندارد؟

صحبت شما کاملاً به‌جا و درست است و می‌تواند به‌عنوان یک مطالبه از سمت رسانه‌ها و مردم مطرح شود. شهرداری زمین‌هایی برای ساخت تالارها و سالن‌هایی که محل اجتماعات باشد دارد. پیشنهاد خیلی خوبی است و من خواهشی دارم که به عنوان یک مطالبه از سوی مردم حتماً پیگیری شود.

با موافقت اکثریت اعضای شورای شهر؛

خانه‌شهر کرمان به استانداری واگذار شد

گروه جامعه: شورای شهر کرمان که بهمن‌ماه سال گذشته مصوب کرده بود شهرداری مناقصه ۱۴ میلیارد تومانی مرمت «خانه‌شهر» را برگزار کند، روز دوشنبه ۲۲ خردادماه این بنای میراثی را به استانداری کرمان واگذار کرد.

از بین ۱۰ عضو حاضر در جلسه، تنها «سیدمحمد موسوی، محمد امینی‌زاده و عشرت کردستانی» با این مصوبه مخالفت کردند اما سایر اعضا به آن رای مثبت دادند.

محمدامین شمس‌ی - رئیس کمیسیون میراث‌فرهنگی و گردشگری شورا که حدود ۲ ماه پیش از شهردار درباره شروع نکردن پروژه مرمت خانه‌شهر انتقاد کرده بود، در این جلسه حضور نداشت.

امینی‌زاده - رئیس کمیسیون حقوقی و نظارت و ارزیابی و منشی اول هیات رئیسه شورا در این باره گفت: «درباره خانه‌شهر سه پیشنهاد مطرح بود. یکی اینکه شورای شهر این بنا را مرمت کند و در آن مستقر شود. البته در این صورت، فقط ستون‌ها باید حفظ و سوله برچیده می‌شد.» وی افزود: «پیشنهاد بعدی این بود که خانه‌شهر را با ملک دیگری تهاتر کنیم و یا اینکه به صورت نقدی مابه‌ازای آن را دریافت کنیم.»

وی ادامه داد: «پیشنهادی در شورا رای آورد که خانه‌شهر با تهاتر ملک میراثی دیگری یعنی ساختمان فعلی فرمانداری کرمان به منظور استقرار شورای شهر به‌صورت پایایی تهاتر شود.» وی سپس به‌عنوان یکی از مخالفان واگذاری خانه‌شهر گفت: «اسم خانه‌شهر نشان می‌دهد که متولی آن باید شورا و شهرداری باشند.» وی اظهار کرد: «از ابتدای این دوره قرار بود که بنا مرمت، شورا در آن مستقر شود و چند دلیل داشت از جمله اینکه شورا در نزدیکی شهرداری باشد. ضمن اینکه استانداری هم یکی از پیشنهاداتش این بود که شورا در خانه‌شهر مستقر شود البته استانداری تأکید داشت اگر شورا منتقل شود بهتر است.»

در بخش دیگری از این جلسه، محمود بابایی به‌عنوان موافق واگذاری خانه‌شهر به استانداری گفت: «بازسازی خانه‌شهر و انتقال شورا به این ساختمان بسیار زمان‌بر است. ضمن اینکه در بودجه امسال نیز رقمی برای مرمت آن دیده نشده و هزینه هم بالاست. در عین حال اگر بنا بازسازی و شورا منتقل شود، به شدت تحت تأثیر شرایط و ساختمان استانداری خواهیم بود.» وی افزود: «این تصمیم از ابتدا نباید گرفته می‌شد بلکه در جریان احداث ساختمان جدید استانداری، باید حریم شورای شهر حفظ می‌شد. اشتباهات و تساهل‌هایی در گذشته صورت گرفته که دوستان همان زمان باید پاسخگو باشند.»

وی سپس اظهار کرد: «خانه‌شهر متعلق به مردم است اما مردم بدانند که زمین آن متعلق به شهرداری نیست و ما به موقوفه آنجا اجازه می‌پردازیم. به گزارش استقامت، وی در ادامه این اظهارات در نشست عمومی شورای شهر کرمان بیان کرد: «با توجه به این مسائل، حفظ و نگهداری و بازسازی این بنا نیز به استانداری واگذار و تأکید شود که هویت میراثی ساختمان حفظ شود.»

حسین چناریان - رئیس کمیسیون بودجه نیز در موافقت با واگذاری و سیدمحمد موسوی در مخالف با آن صحبت کردند. به گزارش استقامت، در متن مصوبه مربوط به واگذاری خانه‌شهر آمده است: «پیرو مکاتبات مدیرکل محترم امنیتی و انتظامی استانداری کرمان و جلسه اعضای شورا با استاندار محترم کرمان پیرامون ساختمان خانه‌شهر، با توجه به پیشنهادات استاندار محترم درباره تعیین تکلیف ساختمان خانه‌شهر و شرایط موجود ساختمان استانداری، از جمله قرار گرفتن در اصلی آن در جوار ساختمان خانه‌شهر و نظر به ثبت تاریخی خانه‌شهر در آثار میراث‌فرهنگی، با تهاتر پایایی ساختمان خانه‌شهر با شرط حفظ، نگهداری و بازسازی و مرمت این مجموعه با ساختمان فرمانداری شهرستان کرمان و محوطه پیرامون آن همراه با انتقال قضایی سند به این شورا موافقت شد.»